

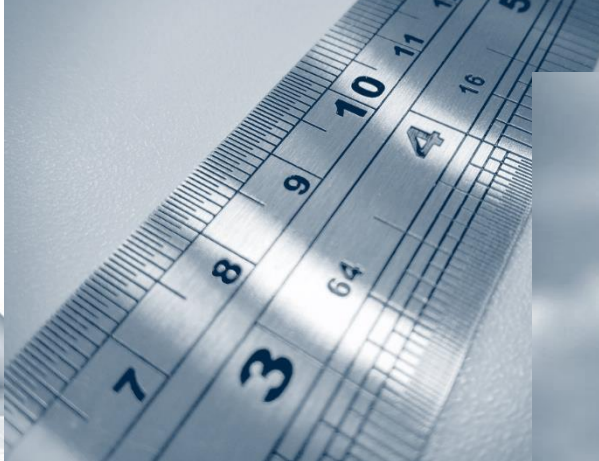
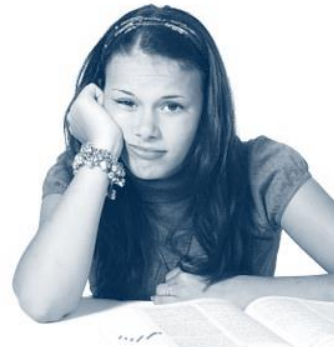
DE VOOR(OOR)DELEN VAN GESTANDAARDISEERD TOETSEN

VLOR – Zenitdialoog
13 december 2017

Jan Vanhoof

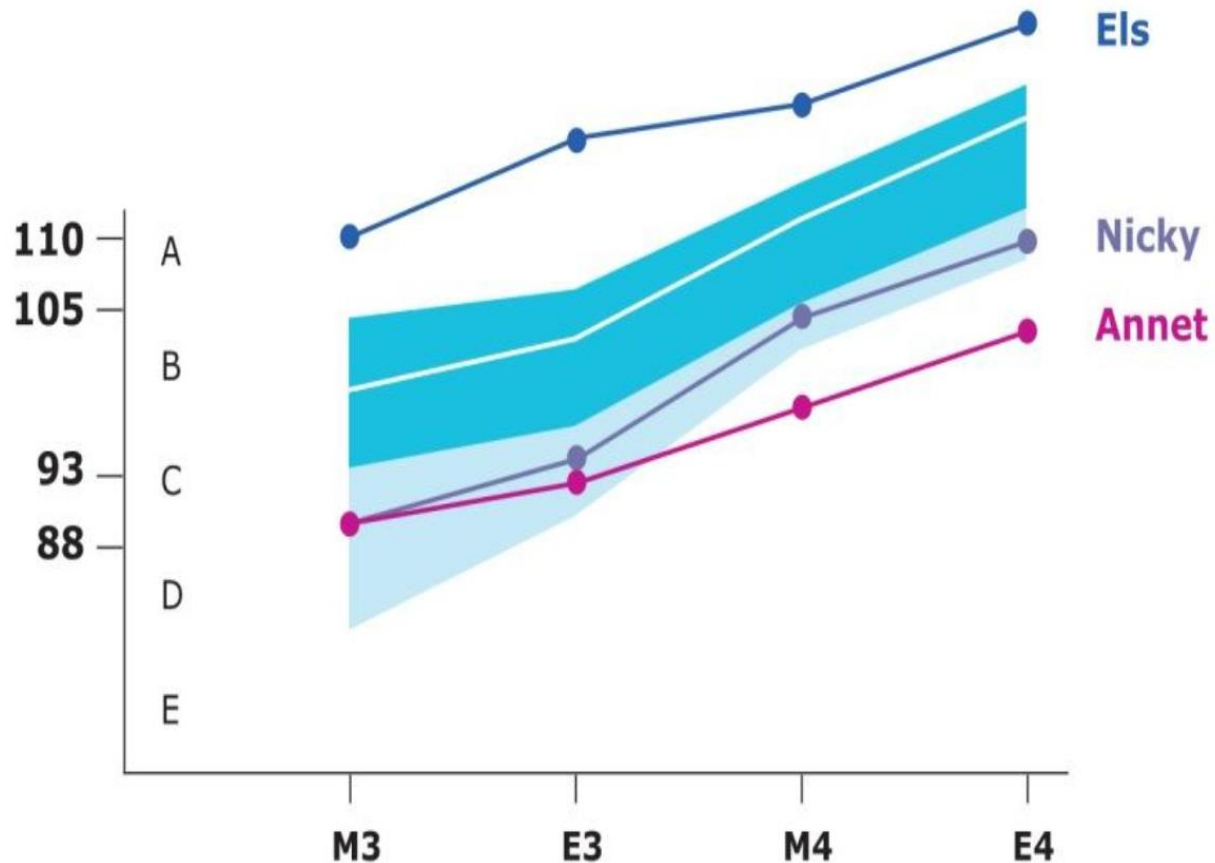
Als het Vlaamse onderwijssysteem niet oplet, dan loopt ze het gevaar het goede en bruikbare te verwerpen omdat het niet onderscheiden wordt van het misleidende en onwenselijke.

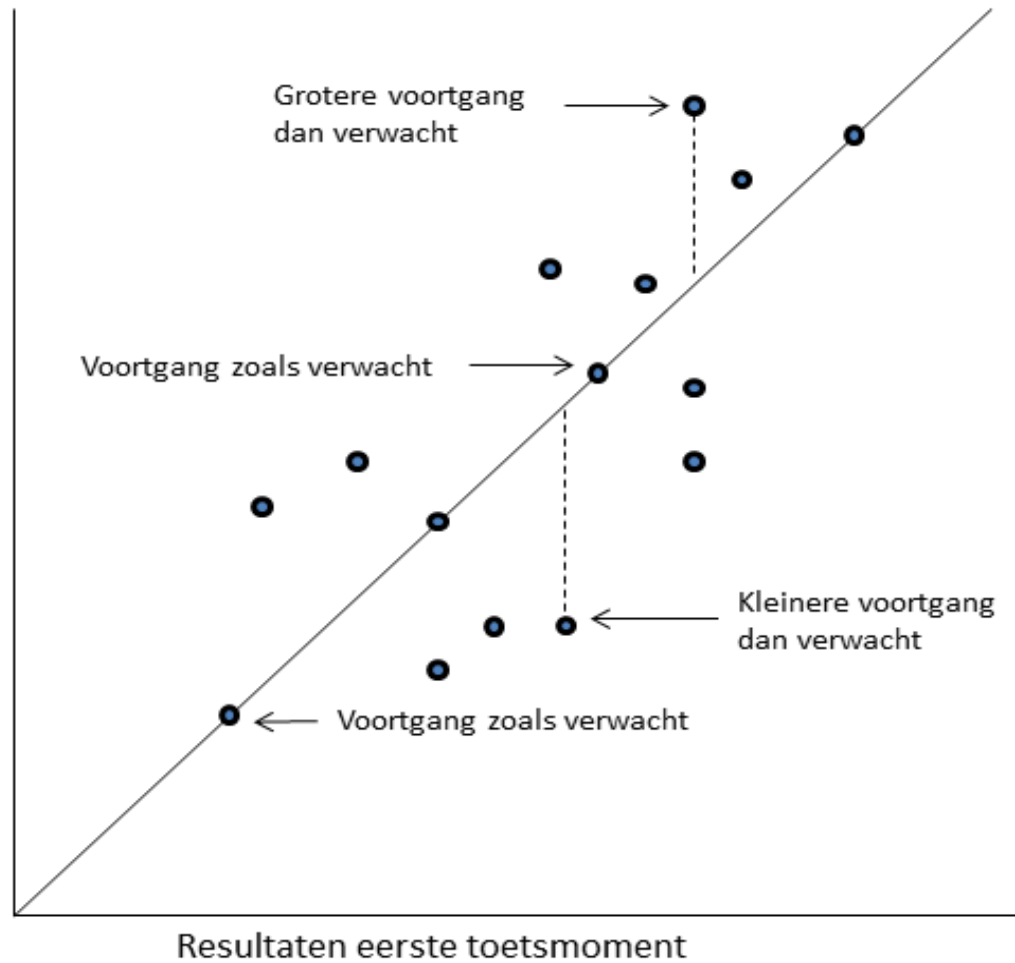
	Licht gestandaardiseerd	Medium gestandaardiseerd	Sterk gestandaardiseerd
Organisatie			
Verspreiding	Regionaal		Nationaal
Soort examen	Schriftelijk overheen hele gebied in aanvulling van door scholen ontwikkelde toetsen	Schriftelijke toetsen overheen het hele gebied, mondelinge toetsen door scholen	Schriftelijke en mondelinge toetsen overheen het hele gebied
Aantal leerdomeinen	1	4-5	Alle leerdomeinen
Belangrijkste bron van informatie	Toetsen van school meest belangrijk	Even belangrijk	Enkel eindexamens
Leerdomeinen	Enkel hoofdvakken	Hoofdvakken en specialisatie-vakken	Alle leerdomeinen
Keuze van leerdomeinen door leerlingen	Vrije keuze	Deels verplicht, deels vrije keuze	Alles verplicht
Keuze van moeilijkheidsgraad/ beheersingsniveau door leerlingen	Vrije keuze	Keuze automatisch gerelateerd aan keuze voor vakken	Geen keuze: moeilijkheidsgraad identiek voor alle leerlingen
Verbetering van toetsen			
Aantal fases in verbetering	1	2	3
Evaluatoren	Van de school zelf	Van andere scholen	Centrale commissie
Anonimiteit	Niet anoniem	Deels anoniem	Anoniem
Standaarden	Achteraf bepaald		Vooraf bepaald

(Waarom) Leerwinst?

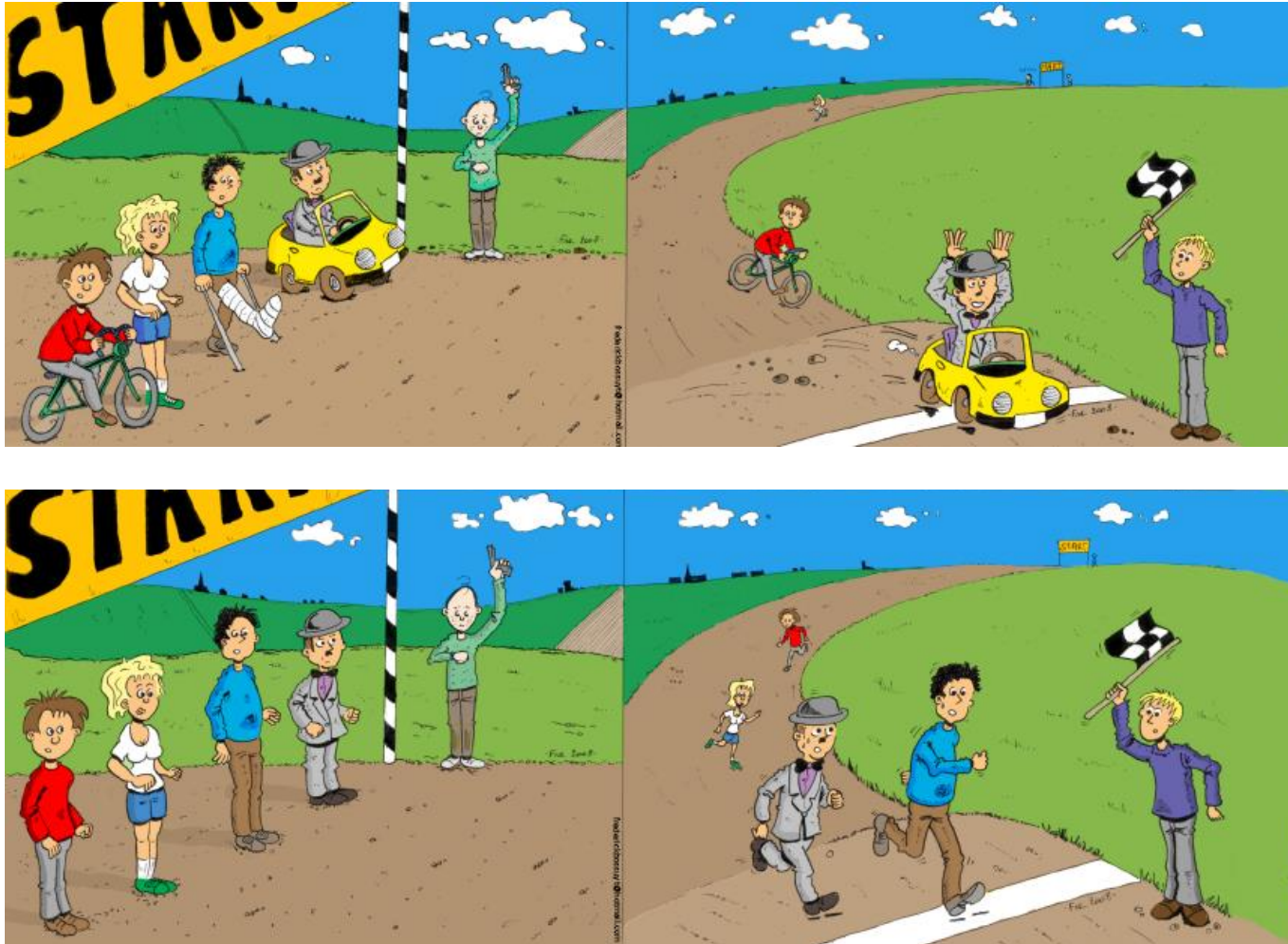

Leerwinst uit LVS CITO (Janssens et al., 2014)

(Waarom) Leerwinst?

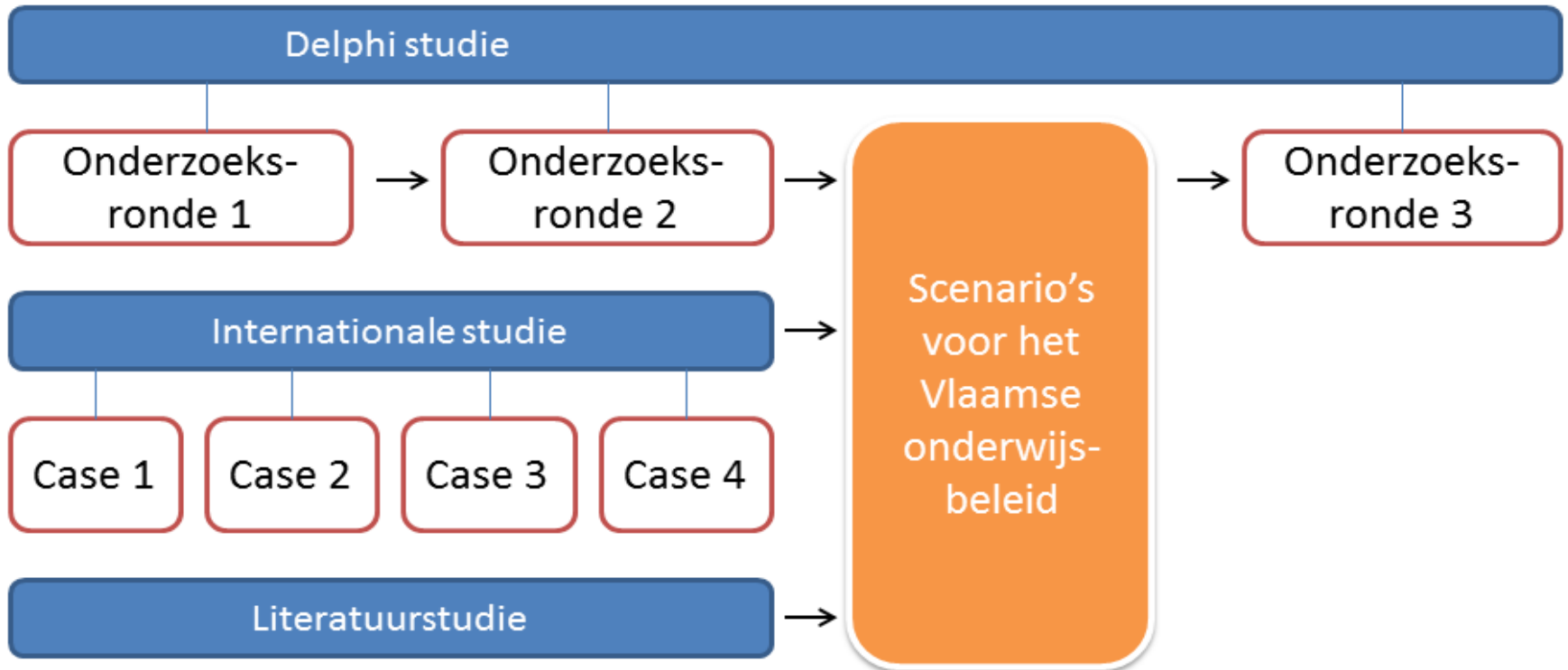
(Waarom) Leerwinst?

Leidende vragen in onze studie

- OV1 - Welke zijn (volgens Vlaamse stakeholders) de karakteristieken van een optimaal leer(winst)monitoringsysteem in het Vlaamse leerplichtonderwijs?
- OV2 - Welke zijn de (volgens Vlaamse stakeholders) karakteristieken van een optimale conceptualisering en operationalisering van het concept 'leerwinst' in het Vlaamse leerplichtonderwijs?
- OV3 - Tot welke beleidsscenario's geven de ontwerpprincipes die uit OV1 en OV2 afgeleid kunnen worden aanleiding?
- OV4 - Hoe beoordelen Vlaamse stakeholders de haalbaarheid en wenselijkheid van deze beleidsscenario's?

Onze aanpak

Vooraf: Uw inschatting?

Wenselijke effecten

- Wat is volgens u het belangrijkste voordeel van het over verschillende scholen heen op een gestandaardiseerde wijze monitoren van leerprestaties en/of leerwinst van leerlingen?

Neveneffecten

- Wat zijn volgens u nadelige neveneffecten van het over verschillende scholen heen gestandaardiseerd monitoren van leerprestaties en/of leerwinst van leerlingen?

Wat leert bestaande literatuur?

	Positieve effecten	Onwenselijke neveneffecten
Micro	• Beter beeld leerprestaties • Garantie op gelijke lat • Beter leerprestaties • Beter lesgeven • Groeiende doelmatigheidsbeleving bij IIn • Beter evaluatie door leraren • Beter onderbouwing schoolkeuze • Beter onderbouwing studiekeuze	• Emotionele impact • Teaching to the test • Neg impact op motivatie van leerlingen • Neg impact op studieloopbaan • Onwenselijk strategisch gedrag bij IIn • Werkt ongelijkheid in de hand • Neg impact op motivatie en professionaliteit van leraren
Meso	• Beter IKZ • Beter professionalisering • Beter inzet inspecties	• Onwenselijk strategisch gedrag scholen • Rankings

	Positieve effecten
Micro	• Beter beeld leerprestaties • Garantie op gelijke lat • Beter leerprestaties • Beter lesgeven • Groeiende doelmatigheidsbeleving bij lln • Beter evaluatie door leraren • Beter onderbouwing schoolkeuze • Beter onderbouwing studiekeuze
Meso	• Beter IKZ • Beter professionalisering • Beter inzet inspecties

Vlaanderen doet er goed aan deze positieve effecten doelbewust na te streven (in BaO én SO).

Gesteld dat scholen in hun LVS systematisch gebruik zouden (kunnen) maken van gestandaardiseerde toetsen voor begrijpend lezen, zouden we dan 'teaching to the test' de voorbije week als een probleem gezien hebben?

- Is nastrevenswaardig als...
 - je doelgerichtheid/focus in leer- en onderwijsproces wil bevorderen (= teaching the standard)
 - je leren en evalueren wil aligneren
- Is een probleem...
 - als aandacht voor andere belangrijke zaken verslapt
 - de invulling van het curriculum vernauwt
 - als het geheel van toetsen de rijkdom van leerdoelen niet dekt
 - leerlingen strategisch gecoacht worden (= teaching the test)

Literatuurstudie: Bouwstenen van een leer(winst)monitoringssysteem

Opzet van het leer(winst)monitoringssysteem

- (Perceptie van) validiteit en betrouwbaarheid
- Inzet de toets bepaalt (neven)effecten
- Openbaarheid, rankings, competitie als kernoorzaken neveneffecten
- Bruikbare presentatie van feedback

Kenmerken van leraren en scholen

- Houding van leraren, datageletterdheid, beleidsvoerend vermogen, professionele ontwikkeling

Aanpak Delphi-studie

24 respondententen

<i>Beleidsmakers</i>	(3)	}	<i>Beleidsmakers (4)</i>
<i>Inspecteurs</i>	(1)		
<i>Koepelorganisaties</i>	(3)	}	<i>Onderwijsverstrekkers (6)</i>
<i>Pedag. begeleidingsdiensten</i>	(3)		
<i>Schooldirecties</i>	(4)	}	<i>Scholen (8)</i>
<i>Leraren</i>	(3)		
<i>Studenten</i>	(1)		
<i>Inhoudsdeskundigen</i>	(3)	}	<i>Inhoudsdeskundigen (6)</i>
<i>Ontwikkelaars</i>	(3)		

Globale inschatting behoefte aan een monitoringssysteem

Effecten – neveneffecten:

- Globale consensus over deze (neven)effecten
- Geen consensus over het gewicht

⇒ Verschillende inschattingen

21/24 respondenten: implementatie

3/24 respondenten: geen implementatie (onderwijsverstrekkers)

Doelstelling:

- Ontwikkeling micro-niveau (19/21)
- Ontwikkeling meso-niveau (20/21)
- Verantwoordingsgerichte doelen (11/21)

Lessen uit de Delphi-studie

Randvoorwaarden

- Bewaak brede evaluatie
- Geen openbaarheid van resultaten
- Gebaseerd op ODET en leerplannen
- Snelle en duidelijke feedback
- Cultuuromslag en beleidsvoerend vermogen nodig
- Actief werken aan een draagvlak, geleidelijkheid

Variatie in invullingen internationaal

	Leerdomeinen	Initiatiefnemer	Doeleinden	Doeleinden	Verplichtend karakter
Australië	Rekenen Taal Wetenschappen	Overheid (lokaal en nationaal) Privaat	Ontwikkeling Verantwoording	Micro Meso Macro	Facultatief Verplicht
Engeland (CEM)	Rekenen Taal	Privaat	Ontwikkeling	Micro Meso	Facultatief
Nederland	Rekenen Taal Wetenschappen	Overheid	Ontwikkeling Verantwoording	Micro Meso	Facultatief Verplicht
Noorwegen	Rekenen Taal Wetenschappen	Overheid (lokaal en nationaal)	Ontwikkeling Verantwoording	Micro Meso Macro	Verplicht

Lessen uit internationale studie

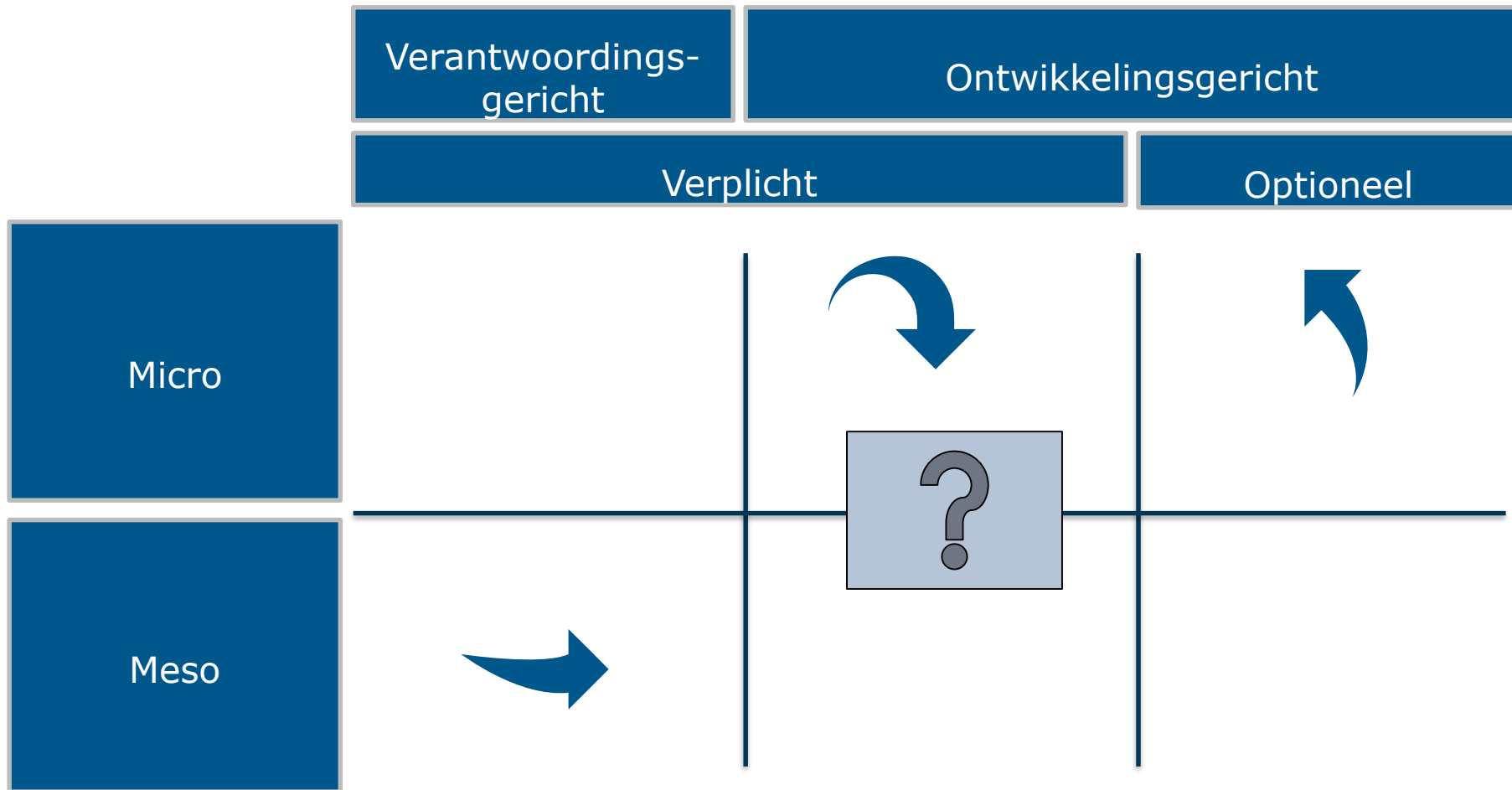

- Omtrent implementatie
 - Een duidelijk en eenduidig doel is cruciaal
 - Aantonen van een vaak nog ongekende behoefte
 - Bij aanvang op vrijwillige basis aanbieden
 - Een ontwikkelingsgerichte impact is niet makkelijk te bereiken
- Eigenschappen van het leer(winst)monitoringssysteem
 - Digitale toetsen om snelle feedback te voorzien
 - (Getrapt) adaptieve toetsen
 - Brede toetsenbatterij
 - Sterke procedures voor kwaliteitszorg bij afname en correctie
- Rapportering
 - Gedetailleerd en interactief
 - Vermijd publieke rapportering
- Ondersteuning scholen verzekeren

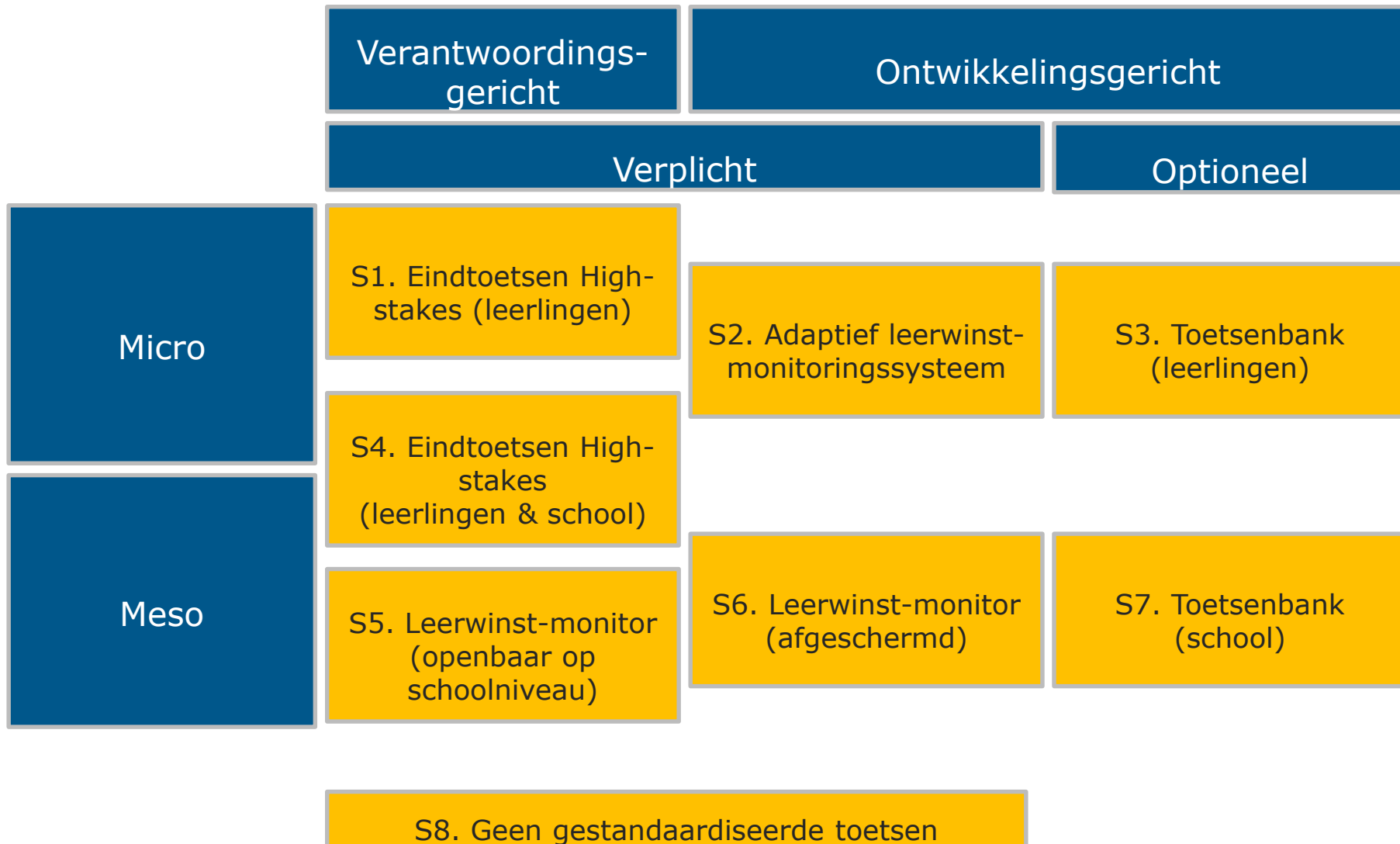

- Sleutelfactoren: 3 centrale dimensies
 - Micro-, meso- of macroniveau
 - Verantwoording versus ontwikkeling
 - Mate van vrijblijvendheid in deelname (al dan niet *deels* verplicht)

Uw scenario

Acht scenario's

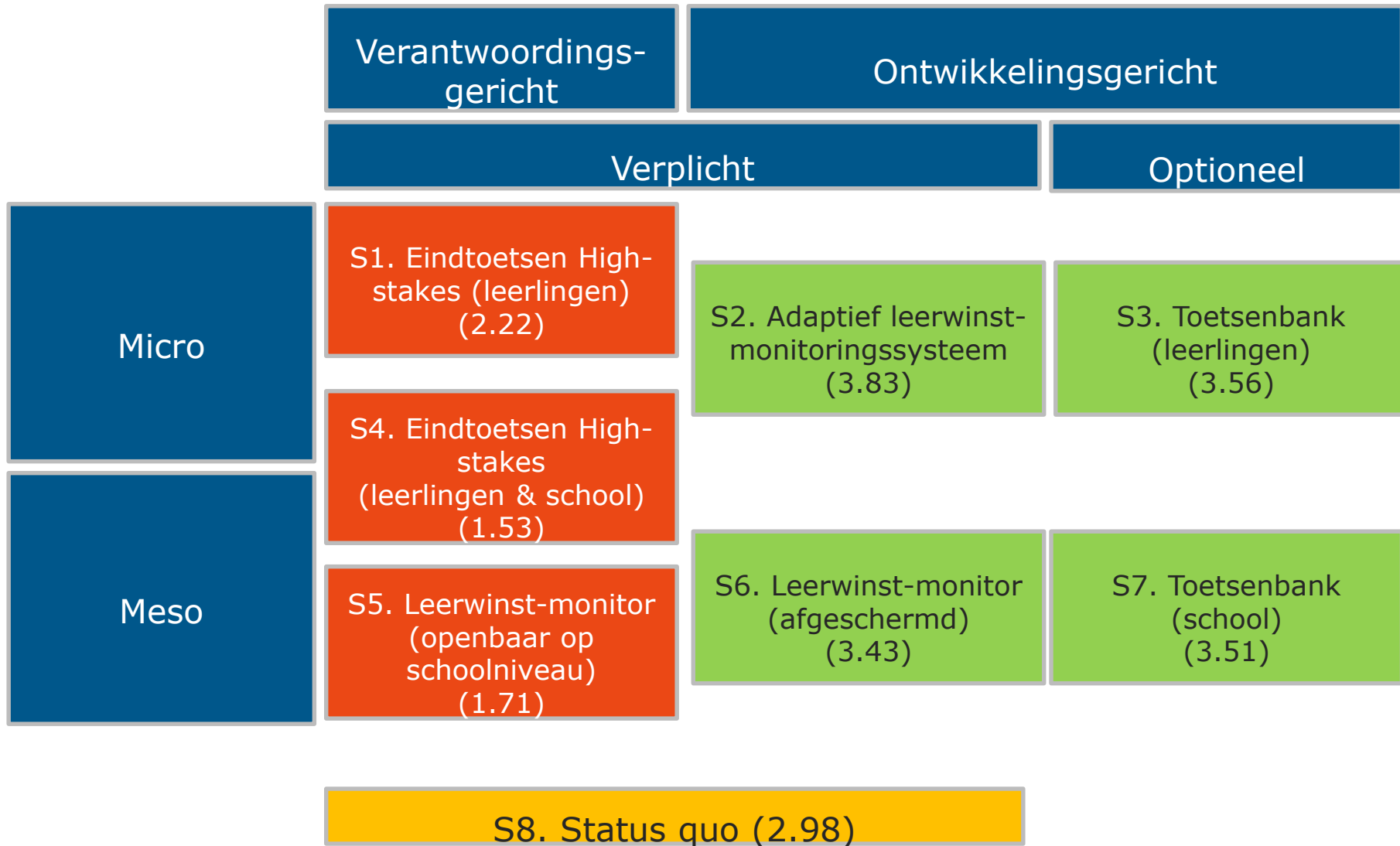
Resultaten

Delphi-studie: derde onderzoeksronde

Inschatting wenselijkheid en haalbaarheid

- Kwantitatieve bevraging
 - Likertschaal van 1 (helemaal mee oneens) tot 5 (helemaal mee eens)
- Kwalitatieve bevraging
 - Standpunten en motieven verduidelijken

Acht scenario's

(scores variëren van 1 (onwenselijk) to 5 (wenselijk))

1. Kijk en beslis voorbij de karikatuur
2. Bouw op vanuit de beoogde doelstellingen
3. Stel ontwikkeling centraal, niet een enge focus op verantwoording
4. Bouw (verder) aan een informatierijke omgeving voor scholen
5. Verplicht het principe van leer(winst)monitoring, niet de keuze voor een systeem

6. Voorzie in een breed aanbod dat recht doet aan de veelzijdigheid van het leren van leerlingen en van de onderwijsopdracht van scholen
7. Zet waar mogelijk in op leerwinst
8. Voorzie in een pallet aan initiatieven voor deskundigheidsontwikkeling
9. Werk met pilootprojecten en monitor de werking van het systeem

Als het Vlaamse onderwijssysteem niet oplet, dan loopt ze het gevaar het goede en bruikbare te verwerpen omdat het niet onderscheiden wordt van het misleidende en onwenselijke.

Jan.vanhoof@uantwerpen.be

www.edubron.be

Samenvatting onderzoek:

<http://www.ond.vlaanderen.be/obpwo/>